

72 Onttrekken van grondwater in of bij een waterkering

72.1 Inleiding

Dit hoofdstuk is van toepassing op alle grondwateronttrekkingen die uitgevoerd worden in of nabij een waterkering. Grondwateronttrekkingen ter plaatsen van of nabij een waterkering brengen extra risico met zich mee met betrekking tot bescherming tegen hoogwater. Een waterkering is kwetsbaar voor scheuren of andere schade dat bij hoogwater kan leiden tot het doorbreken van de waterkering, met overstroming tot gevolg.

Als u voornemens bent om, binnen het aangewezen gebied (waterkeringen), activiteiten uit te voeren waarvoor een grondwateronttrekking noodzakelijk is, doorloop dan het stroomschema opgenomen in dit hoofdstuk. Uit het stroomschema blijkt onder welke voorwaarden de grondwateronttrekking is toegestaan en welke regels van toepassing zijn.

Stroomschema

De stroomschema's zijn opgebouwd uit een aantal vragen (criteria). De vragen in de stroomschema's zijn nader toegelicht in de 'toelichting'. Als het stroomschema doorlopen is, resulteert dat in een bepaalde uitkomst. Deze uitkomst kan zijn dat er sprake is van;

- zorgplicht (dit is te allen tijde van toepassing).
- zorgplicht en algemene regel met meldplicht.
- zorgplicht en vergunningplicht.

De zorgplicht, de algemene regel met meldplicht en de vergunningplicht zijn verder uitgewerkt in dit hoofdstuk. U vindt in de betreffende paragrafen een toelichting en uitwerking van de regels die van toepassing zijn. Als u de handeling gaat uitvoeren, dient u rekening te houden met de voorschriften die in de betreffende paragrafen zijn uitgewerkt.

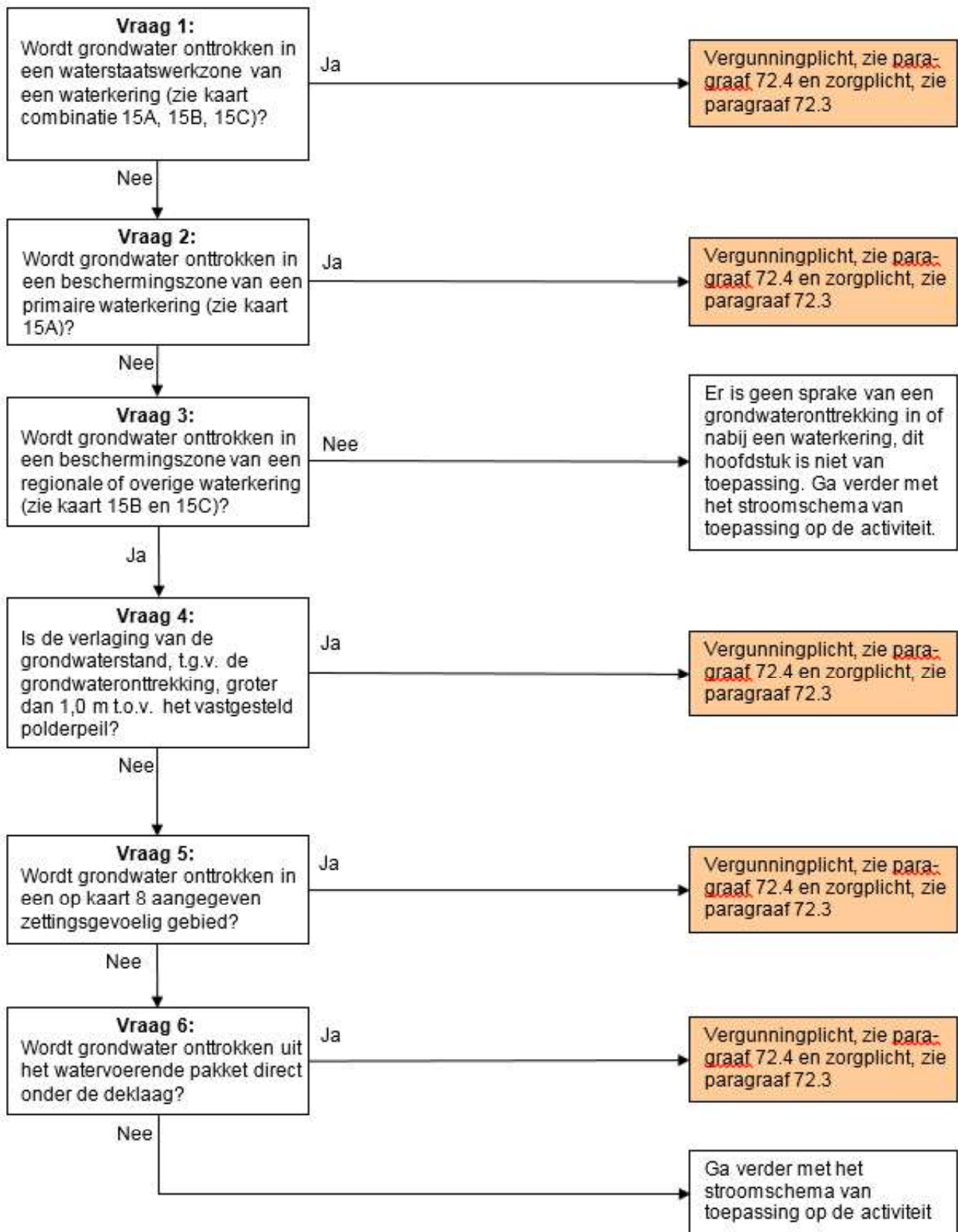
Aanvullende regelgeving

Naast de regelgeving die in dit hoofdstuk is opgenomen kan er ook nog andere regelgeving van toepassing zijn. Ook die regelgeving moet dan worden opgevolgd. Zo kan bijvoorbeeld de volgende regelgeving van toepassing zijn:

- Hoofdstuk 71 GWO 'Onttrekken van grondwater in of nabij een kwetsbaar gebied'
- Hoofdstuk 56-60 GWO 'Onttrekken van grondwater'
- Hoofdstuk 70 GWO 'Het infiltreren of terug in de bodem brengen van onttrokken grondwater'
- Hoofdstuk 8 WSB 'Uitstroomvoorzieningen en onttrekkingspunten in oppervlaktewater'
- Hoofdstuk 9 WSB 'Lozen op en het onttrekken van oppervlaktewater'

Naast de regelgeving die in dit hoofdstuk wordt uitgewerkt c.q. benoemd, kan mogelijk ook nog andere regelgeving van toepassing zijn (de genoemde regelgeving is dus niet limitatief). Als initiatiefnemer dient u hier zelf op te letten.

72.2 Stroomschema onttrekken van grondwater in of bij een waterkering

Toelichting bij vraag 1

Verandering van de freatische grondwaterstand in een waterkering kan een groot effect hebben op de stabiliteit van een waterkering. Vanwege het grote belang van waterkeringen in ons beheergebied zijn grondwateronttrekkingen in de waterstaatswerk-zone van een waterkering vergunningplichtig. Op kaart combinatie 15A, 15B en 15C zijn de zones van waterkeringen aangegeven.

Toelichting bij vraag 2 en 3

Naast de zone van een waterkering is de beschermingszone gelegen. Een grondwateronttrekking in deze zone heeft ook een aanzienlijk effect op de stabiliteit van een waterkering. Op kaart combinatie 15A, 15B en 15C zijn de beschermingszones van waterkeringen aangegeven.

Binnen de legger wordt onderscheid gemaakt tussen primaire, regionale en overige waterkeringen. Primaire waterkeringen hebben doorgaans een hoger beschermingsniveau dan regionale en overige waterkeringen. Om het risico op schade aan primaire waterkeringen te minimaliseren is een grondwateronttrekking in de beschermingszone vergunningplichtig. Voor regionale en overige waterkeringen geldt een lager beschermingsniveau en kan in sommige gevallen worden volstaan met een melding (zie vraag 4, 5 en 6).

Toelichting bij vraag 4

Voor regionale en overige waterkeringen is een verlaging van de grondwaterstand ten opzichte van het geldende polderpeil (peilbesluit) bepalend of een grondwateronttrekking vergunningplichtig is. Een verlaging van de grondwaterstand groter dan 1,00 meter ten opzichte van het vastgelegde polderpeil is vergunningplichtig vanwege het risico op schade. Per "regio" is een peilbesluit vastgesteld. De peilbesluiten en bijbehorende kaarten zijn terug te vinden via <http://www.hdsr.nl/bestuur-organisatie/regelgeving/>, waarna de zoekterm "peilbesluit" ingevuld kan worden.

Indien in het peilbesluit een hoog en een laag peil zijn opgenomen, moet getoetst worden aan het geldende peil in de periode van de grondwateronttrekking. Als wordt onttrokken tijdens het hoge én het lage peil, dan moet aan beide peilen worden getoetst. Als de periode waarin onttrokken wordt verschuift ten opzichte van de gemelde periode, dan moet aanvullend getoetst worden of de verlaging groter of kleiner dan 1,00 meter is ten opzichte van het vastgelegde polderpeil.

Toelichting bij vraag 5

Op kaart 8 zijn zettingsgevoelige gebieden ingetekend. Er is sprake van een zettingsgevoelig gebied als de bodem bestaat uit veen en/of klei op veen. Het onttrekken van grondwater in deze gebieden kan inklinking en/of piping veroorzaken met als gevolg dat er scheuren in de waterkering ontstaan of in het uiterste geval de gehele waterkering wegspoelt.

Voor het onttrekken van grondwater in een zettingsgevoelig gebied, ter plaatse van de beschermingszone, geldt dan ook altijd een vergunningsplicht. Hierdoor kunnen de gevolgen en de noodzaak van het onttrekken van grondwater beoordeeld worden, alsmede de toepassing van eventuele mitigerende maatregelen (zoals retourbemaling).

Toelichting bij vraag 6

Een grondwateronttrekking in het eerste watervoerende pakket, betekent doorgaans een onttrekking met een groot debiet en merkbare verlagingen onder de waterkering. De schade die kan voortkomen uit een grondwateronttrekking in het eerste watervoerende pakket, zal langer onopgemerkt blijven en kan zeer ernstig zijn (bijvoorbeeld scheuren in, zetting van of zelfs wegspoelen van de kering doordat deze geen draagkracht meer heeft door verlaging van de waterstand in de waterkering veroorzaakt door verlaging van de stijghoogte onder de waterkering). Het toestaan van een grondwateronttrekking in het eerste watervoerende pakket binnen een beschermingszone is enkel mogelijk na gedegen onderzoek waarna goede afwegingen kunnen worden gedaan. Daarom is een grondwateronttrekking in het eerste watervoerende pakket in de beschermingszone van een waterkering vergunningplichtig.

Indien geen sprake is van de criteria zoals opgenomen in het stroomschema, kan de grondwateronttrekking in de beschermingszone uitgevoerd worden onder de algemene regels van toepassing op de grondwateronttrekking bij een specifieke activiteit. Bijvoorbeeld: betreft het een grondwateronttrekking in een bouwput dient het stroomschema van hoofdstuk 56 doorlopen te worden.

72.3 Zorgplicht

De zorgplicht, zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Keur, is altijd van toepassing op alle handelingen binnen het beheergebied van het waterschap. Dit betekent dat de zorgplicht ook van toepassing is op de handelingen die onder de algemene regels vallen of de handelingen die vergunningplichtig zijn. Bij de zorgplicht moet de belangen van derden (zoals bebouwing, infrastructuur, waterkeringen, mobiele verontreiniging, archeologie, andere grondwateronttrekkingen, natuur, landbouw, bomen en stadsgroen) in acht worden genomen en schade worden voorkomen. Zorgplicht kan bijvoorbeeld inhouden dat:

- het werk na afloop van de grondwateronttrekkingen altijd in nette staat wordt achtergelaten.
- de grondwateronttrekking tot een minimum wordt beperkt, waarmee de effecten van de grondwateronttrekking op de omgeving (en daarmee het risico op schade) zoveel mogelijk wordt beperkt.
- bij kwetsbare bebouwing extra maatregelen worden genomen om schade te voorkomen.

Het is aan initiatiefnemer om al datgene te doen of na te laten waardoor aan de zorgplicht wordt voldaan.

72.4 Vergunningplicht

Als u in het stroomschema uitkomt bij het gekleurde vakje waarin is aangegeven dat naast de zorgplicht een vergunningplicht geldt, dan mag de voorgenomen handeling niet zondermeer worden uitgevoerd. Er moet dan eerst een vergunning zijn verleend, zoals bedoeld in artikel 3.3 van de Keur.

De vergunning kan bij het waterschap worden aangevraagd (zie hiervoor www.hdsr.nl of www.omgevingsloket.nl). Na het indienen van het formulier zal uw aanvraag worden beoordeeld, waarbij er zal worden vastgesteld of de handeling kan worden toegestaan door voorschriften aan de vergunning te verbinden. Uitgangspunt hierbij is dat eventuele nadelige effecten van de handeling kunnen worden weggenomen door de te stellen voorschriften. Daarnaast moet ook altijd aan de zorgplicht worden voldaan als bedoeld in artikel 3.1 van de Keur.

Het afwegingskader waar vergunningaanvragen aan worden getoetst kunt u nalezen in het document 'Beleidsregels bij de Keur Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden 2018'. Indien u nog verdere vragen heeft, kunt u ook contact opnemen met de afdeling Vergunningverlening & Handhaving van het waterschap.